

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

ADVIESKADER NIEUWE SCHOLEN

voor een kwaliteitstoets op
aanvragen van nieuwe scholen voor
basisonderwijs en voortgezet onderwijs

Geldig per 1 augustus 2023

INHOUD

1	INLEIDING.....	3
1.1	WETTELIJK KADER TOEZICHT OP NIEUWE SCHOLEN	3
1.2	DEUGDELIJKHEIDSEISEN EN OVERIGE ELEMENTEN VAN KWALITEIT	3
1.3	OBJECT VAN TOEZICHT: DE INITIATIEFNEMER ALS BEVOEGD GEZAG	4
1.4	WERKING EN EVALUATIE	4
1.5	OPBOUW EN LEESWIJZER.....	5
2	MEER RUIMTE VOOR NIEUWE SCHOLEN	6
2.2	UITGANGSPUNTEN VAN DE ADVIESROL VAN DE INSPECTIE	6
3	HET ADVIESKADER	7
3.1	OPBOUW VAN HET ADVIESKADER.....	7
3.2	UITWERKING DEUGDELIJKHEIDSEISEN	7
3.3	UITWERKING OVERIGE ELEMENTEN VAN KWALITEIT	10
4	Normering en totstandkoming advies	14
4.1	NORMERING DEUGDELIJKHEIDSEISEN	14
4.2	HOE KOMT DE INSPECTIE TOT HAAR ADVIES?	14
5	WERKWIJZE ADVISERING	15
5.1	DOEL EN ONDERZOEKSVRAGEN	15
5.2	VOORBEREIDING	15
5.2.1	Informatie naar DUO	15
5.2.2	Expertanalyse	15
5.3	GESPREK MET INITIATIEFNEMER	15
5.4	AFRONDING	16
5.4.1	Het conceptadvies	16
5.4.2	Advies aan de minister	16
5.5	BESLUIT VAN DE MINISTER.....	16
5.6	DOORLOOPTIJDEN	16
5.7	INRICHTEN VERVOLGTOEZICHT	17
6	DEUGDELIJKHEIDSEISEN EN OVERIGE ELEMENTEN VAN KWALITEIT VOOR CARIBISCH NEDERLAND 18	
6.1	UITWERKING DEUGDELIJKHEIDSEISEN VOOR CARIBISCH NEDERLAND	18
6.2	UITWERKING OVERIGE ELEMENTEN VAN KWALITEIT VOOR CARIBISCH NEDERLAND.....	21

1 INLEIDING

Het advieskader nieuwe scholen (hierna: advieskader) van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) beschrijft de wijze waarop de inspectie over de te verwachten kwaliteit van onderwijs van nieuwe scholen adviseert aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: de Minister).

De inleiding beschrijft allereerst het wettelijk kader dat ten grondslag ligt aan de adviestaak van de inspectie met betrekking tot nieuwe scholen en vervolgens de reikwijdte en werking van het advieskader. De inleiding sluit af met een leeswijzer.

Deze versie van het advieskader treedt op 1 augustus 2023 in werking.

1.1 WETTELIJK KADER TOEZICHT OP NIEUWE SCHOLEN

In de Wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen (hierna: de wet)¹ is de procedure voor het starten van nieuwe openbare en bijzondere scholen in het basis- en voorgezet onderwijs geregeld. Het bestuur dient bij de minister een aanvraag in voor bekostiging van een openbare of een bijzondere school (art. 74, eerste lid, Wet op het primair onderwijs (hierna: WPO), art. 4.5, eerste lid, Wet op het voortgezet onderwijs 2020 (hierna: WVO 2020)). De wet bepaalt dat de inspectie de minister adviseert of de aanvraag voldoet aan specifieke in de wet opgenomen verplichtingen (art. 75, eerste lid, WPO en art. 4.5, derde lid, WVO 2020). Deze adviesverplichting is ook van toepassing op Caribisch Nederland (art. 75, eerste lid, Wet primair onderwijs BES (hierna: WPO BES) en art. 11.45, derde lid, WVO 2020).

1.2 DEUGDELIJKHEIDSEISEN EN OVERIGE ELEMENTEN VAN KWALITEIT

De inspectie heeft op basis van art. 3 van de WOT onder andere de volgende taken: toezicht op de bij wet geregelde deugdelijkheidseisen en het stimuleren van de kwaliteit van het onderwijs. In de reguliere onderzoekskaders maakt de inspectie onderscheid tussen deze taken. De wet sluit daarop aan door onderscheid te maken tussen de wettelijke deugdelijkheidseisen als basis voor het advies van de inspectie en de overige elementen van kwaliteit. De inspectie zal daarom ook in dit advieskader daarop aansluiten.

Deugdelijkheidseisen zijn, behalve of krachtens objectiveerbare, zo veel mogelijk op het niveau van de wet geregelde, algemene kwaliteitsnormen, ook bekostigingsvoorwaarden, die overigens de vrijheid van richting en inrichting ongemoeid laten. Deugdelijkheidseisen zijn ook bekostigingsvoorwaarden, waarop de school kan worden aangesproken. De aanvraag tot het opnemen van een nieuwe school in de bekostiging moet een beschrijving omvatten van hoe de initiatiefnemer zal omgaan met de zes bij wet geregelde deugdelijkheidseisen.

De inspectie baseert haar advies over de te verwachten kwaliteit van een nieuwe school op de informatie die de initiatiefnemer geeft over deze deugdelijkheidseisen. Daarnaast is het voor de initiatiefnemers verplicht om over negen overige elementen van kwaliteit informatie te verschaffen bij de aanvraag. Het gaat hier om zaken die van belang worden geacht voor de onderwijskwaliteit – en die na de start van de school ook deugdelijkheidseisen zijn, maar waarvan ten tijde van de aanvraag nog niet beoordeeld kan worden hoe de invulling zal zijn. Door deze elementen wel op te nemen in de aanvraag wordt de initiatiefnemer zich bewust van het belang van deze zaken voor een succesvolle uitwerking van het initiatief. Vanuit de stimuleringsfunctie bekijkt de inspectie hoe deze elementen voor het betreffende initiatief bijdragen aan de onderwijskwaliteit. Ook kan de inspectie suggesties geven voor verbetering. De inspectie geeft in haar advies aan de minister geen oordeel over de

---

¹ Formeel: Wijziging van diverse onderwijswetten door het wijzigen van de systematiek van het in aanmerking brengen voor bekostiging van nieuwe openbare en bijzondere scholen zodat er meer ruimte is voor een nieuw onderwijsaanbod (Stb. 2020, 160).

invulling van deze negen elementen. De invulling van deze elementen kan dan ook geen reden zijn om een negatief advies te geven. Na een positief besluit van de minister vormt deze informatie input voor het toezicht voorafgaand en na de start van de school.

1.3 OBJECT VAN TOEZICHT: DE INITIATIEFNEMER ALS BEVOEGD GEZAG

In het primair onderwijs vormen de school en het bestuur² het object van toezicht. In het voortgezet onderwijs vormen de onderwijssoort(en) binnen de school (BRIN|VEST) en het bestuur het object van toezicht. Het object van toezicht is datgene wat de inspectie onderzoekt om tot haar advies over het initiatief te komen.

Echter, bij de initiatieven is sprake van een bijzondere situatie. Het gaat immers niet om toezicht op een functionerende school, want de school is nog niet voor bekostiging in aanmerking gebracht. In situaties waarin het advieskader van toepassing is, adviseert de inspectie of de aanvraag voldoet aan bepaalde in de wet opgenomen verplichtingen. De wet gaat ervan uit dat sprake is van een bestuur van de nieuwe school voor primair onderwijs of voortgezet onderwijs. Uit de toelichting op het wetsvoorstel blijkt ook dat sprake is van initiatiefnemers van de nieuwe school. De initiatiefnemer wordt in het advieskader gezien als degene die het bevoegd gezag vertegenwoordigt.

Met de term 'initiatiefnemer' wordt in dit advieskader dus zowel een bestaand als een nieuw bestuur dat een school³ wil stichten bedoeld. Met het begrip 'school' in de tekst over de periode voorafgaand aan het besluit tot bekostiging wordt de op te richten school bedoeld.

1.4 WERKING EN EVALUATIE

Het voorliggende advieskader is van kracht met ingang van 1 augustus 2023. Het advieskader is vastgesteld op grond van art. 75, elfde lid, WPO, art. 75, tiende lid, WPO BES, art. 4.5, negende lid, WVO 2020 en art. 11.45, zevende lid, WVO 2020. Het advieskader is een beleidsregel als bedoeld in titel 4.3 van de Algemene wet bestuursrecht. De inspectie legt hiermee haar werkwijze voor advisering en wetsinterpretatie vast. Deze wetsinterpretatie bouwt voort op de interpretaties in de onderzoekskaders voor regulier toezicht op het primair en voortgezet onderwijs.

De inspectie heeft met vertegenwoordigers van het onderwijsveld en andere betrokkenen (de 'ringen') overleg gevoerd over het advieskader. Over deze wetsinterpretatie is overeenstemming met het onderwijsveld bereikt. Tevens zijn bij de totstandkoming van het definitieve advieskader de reacties op de internetconsultatie betrokken.

Evaluatie van de werking en de effecten van het advieskader vindt plaats in relatie tot de evaluatie van de wet en met bericht aan het parlement uiterlijk vijf jaar na de datum van inwerkingtreding daarvan, zijnde 1 november 2020. Ook na tien en vijftien jaar vindt evaluatie plaats.

Nieuwe wetgeving wordt bij het advies betrokken zodra deze is ingegaan. Daartoe wordt het advieskader geactualiseerd, door de minister vastgesteld en op de website van de inspectie gepubliceerd. Daarnaast kunnen ook ervaringen met dit advieskader, ontwikkelingen in de samenleving, of in de verschillende sectoren leiden tot een vervroegde bijstelling van (delen van) dit advieskader.

---

² Met 'bestuur' bedoelen we in dit advieskader het bevoegd gezag, waarvan ook het interne toezicht deel uitmaakt.

³ Naast het stichten van een school geldt dit advieskader ook voor, voor wat betreft PO, het verzelfstandigen van een nevenvestiging en, voor wat betreft VO, het stichten van een nevenvestiging, het splitsen van een school, het toevoegen van een schoolsoort en het toevoegen van een nieuw vmbo-profiel.

1.5 OPBOUW EN LEESWIJZER

Dit advieskader beschrijft allereerst in hoofdstuk 2 de taken van de inspectie in de wet. Daarna volgt een inhoudelijk deel en beschrijving van de deugdelijkheidseisen en overige elementen van kwaliteit (hoofdstuk 3). Het daaropvolgende hoofdstuk 4 beschrijft hoe het advies van de inspectie over deze onderdelen tot stand komt. In de regeling van de werkwijze (hoofdstuk 5) wordt uiteengezet hoe het advies aan de minister tot stand komt. Ten slotte is de uitwerking voor Caribisch Nederland opgenomen (hoofdstuk 6).

2 MEER RUIMTE VOOR NIEUWE SCHOLEN

2.1 Meer ruimte voor nieuwe scholen op hoofdlijnen

De wet regelt de voorwaarden voor een toekomstbestendig, kwalitatief goed en gevarieerd onderwijsaanbod, dat aansluit bij de wensen van ouders en leerlingen.

Of een school in aanmerking komt voor bekostiging wordt bepaald aan de hand van de vraag of de school in staat zal zijn voldoende leerlingen aan zich te binden en of de te verwachten kwaliteit van de school voldoende is. De belangstelling voor het initiatief kan worden aangetoond met ouderverklaringen. In uitzonderingssituaties kan gebruik gemaakt worden van een marktonderzoek. Op basis van deze informatie en demografische gegevens wordt deze belangstellingsmeting omgezet naar een leerlingenprognose voor de lange termijn.

Het oordeel van de minister over het in aanmerking komen voor bekostiging wordt daarnaast gebaseerd op waarborgen voor de te verwachten kwaliteit. Met het aanpassen van de stichtingsprocedure voor nieuwe scholen is het belangrijk dat alleen de scholen die naar verwachting voldoende kwaliteit zullen leveren van start gaan. Dit sluit aan bij de verantwoordelijkheid van de regering om zorg te dragen voor de onderwijskwaliteit, zoals opgenomen in art. 23 van de Grondwet.

Daarnaast zijn er nog andere voorwaarden waar een initiatief aan moet voldoen. Een overzicht van deze vereisten en het proces voor aanvraag is te vinden op de website van DUO (www.duo.nl).

Omdat niet kan worden uitgesloten dat er een school van start gaat die in de praktijk toch onvoldoende kwaliteit levert, maakt de wet het ook mogelijk om van dergelijke nieuwe scholen de bekostiging na twee jaar te beëindigen.

2.2 UITGANGSPUNTEN VAN DE ADVIESROL VAN DE INSPECTIE

Het eigenaarschap van de onderwijskwaliteit ligt bij de besturen en hun scholen. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs op de betreffende scholen.

Vanuit de waarborgfunctie voert de inspectie een kwaliteitstoets uit. Nog voor de start wordt een aanvraag tot het starten van een nieuwe school getoetst op de zes deugdelijkheidseisen die inzicht geven in de te verwachten kwaliteit van de school.

Vanuit de stimuleringsfunctie maakt de inspectie in het gesprek over de overige elementen van kwaliteit de initiatiefnemer bewust van aandachtspunten die van belang zijn bij het starten van een nieuwe school. Dit verhoogt de kans dat de scholen die van start gaan succesvol zullen zijn.

3 HET ADVIESKADER

3.1 OPBOUW VAN HET ADVIESKADER

In de wet zijn zes deugdelijkheidseisen omschreven waar de inspectie voorafgaand aan de start van een nieuwe school op toetst. Daarnaast is het voor de initiatiefnemers verplicht om over negen overige elementen van kwaliteit informatie te verschaffen bij de aanvraag.

De aanvraag tot het voor bekostiging in aanmerking brengen van een nieuwe school moet een beschrijving omvatten van hoe de initiatiefnemer zal omgaan met deze zes deugdelijkheidseisen. De inspectie baseert haar advies over de te verwachten kwaliteit van een nieuwe school op de informatie die de initiatiefnemer geeft over zes bij wet geregelde deugdelijkheidseisen, verderop aangeduid als D1 tot en met D6. Het gaat hierbij om:

Deugdelijkheidseisen ⁴	
D1.	Aanbod
D2.	Burgerschapsonderwijs
D3.	Zicht op ontwikkeling en begeleiding
D4.	Extra ondersteuning
D5.	Onderwijstijd
D6.	Bestuur en intern toezicht

De overige elementen van kwaliteit hebben betrekking op de volgende onderdelen, verderop omschreven als OE1 tot en met OE9:

Overige elementen van kwaliteit ⁵	
OE1.	Kwaliteitszorg
OE2.	Personeelsbeleid: formatie
OE3.	Personeelsbeleid: bekwaamheid
OE4.	Veiligheid
OE5.	Meerjarenbegroting
OE6.	Huisvestingsverwachtingen en samenwerking kinderopvang
OE7.	Vrijwillige ouderbijdrage
OE8.	Vroeg- en voorschoolse opvang en onderwijsachterstandenbeleid
OE9.	Medezeggenschap

In de volgende paragrafen van dit hoofdstuk zijn de deugdelijkheidseisen en overige elementen van kwaliteit verder uitgewerkt. De wetgeving voor Caribisch Nederland wijkt op onderdelen af. Daarom is de uitwerking van de deugdelijkheidseisen en overige elementen van kwaliteit voor Caribisch Nederland opgenomen in hoofdstuk 6.

3.2 UITWERKING DEUGDELIJKHEIDSEISEN

Deze paragraaf beschrijft per deugdelijkheidseis wanneer de initiatiefnemer aan deze eis voldoet. Daarnaast wordt de wettelijke onderbouwing bij elke deugdelijkheidseis beschreven, net zoals dat in de reguliere onderzoekskaders voor primair en voortgezet onderwijs te vinden is. De selectie van deze

⁴ De deugdelijkheidseisen corresponderen met de wettelijke eisen art. 74, tweede lid onder b WPO en art. 4.5a, tweede lid, onder b, WVO 2020.

⁵ Overige elementen van kwaliteit corresponderen met de 9 punten uit de art. 74, derde lid WPO en art. 4.5a, derde lid, WVO 2020.

deugdelijkheidseisen voor het advieskader is beschreven in art. 74, tweede lid onder b van de WPO en art. 4.5a, tweede lid, onder b, WVO 2020.

D1. Aanbod

Basisonderwijs

De aanvraag laat op hoofdlijnen zien hoe de school een breed en op de kerndoelen gebaseerd aanbod gaat realiseren dat ook de referentieniveaus taal en rekenen omvat en dat aansluit bij het (beoogde) niveau van alle leerlingen (art. 9 WPO en art. 2 Wet referentieniveaus taal en rekenen). De aanvraag maakt zichtbaar hoe - waar mogelijk - de samenhang tussen de verschillende (vak)gebieden wordt vormgegeven (art. 9, eerste lid, WPO).

Voortgezet onderwijs

De aanvraag laat op hoofdlijnen zien hoe de school per schoolsoort en aangeboden profiel een breed en op de kerndoelen gebaseerd aanbod gaat realiseren dat ook de referentieniveaus taal en rekenen omvat (art. 2.13 WVO 2020 en art. 2 Wet referentieniveaus taal en rekenen). Het aanbod is dekkend voor examenprogramma's. De leerinhouden moeten evenwichtig en in samenhang over de leerjaren heen verdeeld worden (art. 2.8, 2.12, 2.13, 2.14, 2.16, 2.17, 2.20, 2.21, 2.22, 2.23, 2.24, 2.25, 2.26, 2.27 en 2.31 WVO 2020).

D2. Burgerschapsonderwijs

Basisonderwijs

De wettelijke opdracht tot bevordering van burgerschap vraagt van het onderwijs om actief burgerschap en sociale cohesie te bevorderen. Het onderwijsaanbod dient zich herkenbaar te richten op de bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat (zie eindnoot*), op de ontwikkeling van de sociale en maatschappelijke competenties die daarbij van belang zijn en op een schoolcultuur waarin basiswaarden worden voorgeleefd en waarmee kan worden geoefend. De aanvraag bevat een beschrijving van de wijze waarop het burgerschapsonderwijs vormgegeven zal worden, zodanig dat inzichtelijk is hoe invulling wordt gegeven aan de wettelijke eis dat dit onderwijs doelgericht en samenhangend vorm krijgt (art. 8, derde lid en lid 3a, WPO).

Voortgezet onderwijs

De wettelijke opdracht tot bevordering van burgerschap vraagt van het onderwijs om actief burgerschap en sociale cohesie te bevorderen. Het onderwijsaanbod dient zich herkenbaar te richten op de bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat (zie eindnoot*), op de ontwikkeling van de sociale en maatschappelijke competenties die daarbij van belang zijn en op een schoolcultuur waarin basiswaarden worden voorgeleefd en waarmee kan worden geoefend. De aanvraag bevat een beschrijving van de wijze waarop het burgerschapsonderwijs vormgegeven zal worden, zodanig dat inzichtelijk is hoe invulling wordt gegeven aan de wettelijke eis dat dit onderwijs doelgericht en samenhangend vorm krijgt (art. 2.2 WVO 2020).

D3. Zicht op ontwikkeling en begeleiding

Basisonderwijs

De aanvraag beschrijft op welke wijze de school kennis en vaardigheden van leerlingen gaat volgen en hoe die informatie wordt ingezet om het onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoefte van de leerling(en) op groeps- en individueel niveau. Dit heeft als doel dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen (conform art. 8, eerste lid, WPO). In de aanvraag staat toegelicht welk leerling- en onderwijsvolgsysteem de school van plan is te gebruiken (art. 45b WPO). De aanvraag laat tevens zien op welke wijze de school, vanaf groep 3, voor de kennisgebieden taal en rekenen/wiskunde gebruik gaat maken van betrouwbare en valide toetsen, die tevens een

indicatie geven van de bereikte referentieniveaus (art. 9, negende en elfde lid, en artikel 45b, tweede lid WPO).

Voortgezet onderwijs

De aanvraag beschrijft op welke wijze de school vanaf binnenkomst systematisch informatie over de kennis en vaardigheden van haar leerlingen gaat verzamelen. De aanvraag maakt tevens duidelijk op welke wijze deze informatie gebruikt gaat worden om het onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoeften van zowel groepen als individuele leerlingen. Dit heeft als doel dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen (conform art. 1.4, tweede lid, WVO 2020).

D4. Extra ondersteuning

Basisonderwijs

Voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, laat de aanvraag zien hoe de school een passend onderwijsaanbod, ondersteuning en/of begeleiding zal bieden (art. 8, vierde lid, WPO). De aanvraag bevat een concept-schoolondersteuningsprofiel met daarin een beschrijving van de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven (art. 1 WPO).

Voortgezet onderwijs

Voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, laat de aanvraag zien hoe de school een passend onderwijsaanbod, ondersteuning en/of begeleiding zal bieden (art. 2.41 WVO 2020). De aanvraag bevat een concept-schoolondersteuningsprofiel met daarin een beschrijving van de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven (art. 1 WVO 2020).

D5. Onderwijstijd

Basisonderwijs

Wettelijk is bepaald dat het onderwijs zodanig moet worden ingericht dat leerlingen een minimumaantal uren aan lestijd ontvangen. De aanvraag maakt duidelijk hoe de school de onderwijstijd gaat invullen. Het gaat daarbij om een beschrijving van hoe de wettelijk minimale onderwijstijd verdeeld gaat worden over acht schooljaren, inclusief de verdeling over onder- en bovenbouw (art. 8, zevende lid, WPO). Ook bevat de aanvraag een beschrijving van hoe er wordt omgegaan met wettelijke vakanties en vrije dagen.

Voortgezet onderwijs

Wettelijk is bepaald dat het onderwijs zodanig moet worden ingericht dat leerlingen een minimumaantal uren aan lestijd ontvangen. De aanvraag maakt duidelijk hoe de school de onderwijstijd gaat invullen. Het gaat daarbij om een beschrijving van hoe de wettelijk minimale onderwijstijd verdeeld gaat worden over de duur van de schoolsoort (vier, vijf of zes jaar) (art. 2.38 WVO 2020). Ook bevat de aanvraag een beschrijving van hoe er wordt omgegaan met wettelijke vakanties en vrije dagen.

D6. Bestuur en intern toezicht

Basisonderwijs

De aanvraag laat zien hoe het bestuur zorg gaat dragen voor een goed bestuurd school met scheiding van bestuur en toezicht. De aanvraag beschrijft hoe de nieuwe school zal worden bestuurd, zodat de bestuursstructuur vanaf het begin voldoet aan de wettelijke eisen (art. 17a en 17b en - indien van toepassing - art. 30a WPO). In de wettelijke voorschriften zijn de principes van scheiding van de functies van intern toezicht en bestuur als bekostigingsvoorwaarden opgenomen.

Die principes betreffen ten minste:

- Een functionele of organieke scheiding tussen bestuur en intern toezicht.
- De benoeming van bestuurders en intern toezichthouders gebeurt op basis van vooraf openbaar gemaakte profielen⁶.
- Afspraken om de onafhankelijke rol van het intern toezicht te waarborgen.

In de statuten, een managementstatuut en/of een vergelijkbaar document is vastgelegd hoe de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen bestuur en intern toezicht (en indien van toepassing de directeur) verdeeld zijn.

Voortgezet onderwijs

De aanvraag laat zien hoe het bestuur zorg gaat dragen voor een goed bestuurd school met scheiding van bestuur en toezicht. De aanvraag beschrijft hoe de nieuwe school zal worden bestuurd, zodat de bestuursstructuur vanaf het begin voldoet aan de wettelijke eisen (art. 3.1 WVO 2020 en – indien van toepassing – art. 7.5 WVO 2020). In de wettelijke voorschriften zijn de principes van scheiding van de functies van intern toezicht en bestuur als bekostigingsvoorwaarden opgenomen. Die principes betreffen ten minste:

- Een functionele of organieke scheiding tussen bestuur en intern toezicht.
- De benoeming van bestuurders en intern toezichthouders gebeurt op basis van vooraf openbaar gemaakte profielen⁷.
- Afspraken om de onafhankelijke rol van het intern toezicht te waarborgen.

In de statuten, een managementstatuut en/of een vergelijkbaar document is vastgelegd hoe vanuit deze principes de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen bestuur en intern toezicht (en indien van toepassing de directeur) verdeeld zijn.

3.3 UITWERKING OVERIGE ELEMENTEN VAN KWALITEIT

Deze paragraaf beschrijft per overig element van kwaliteit welke informatie van de initiatiefnemer verwacht wordt. Daarnaast is, waar van toepassing, de wettelijke onderbouwing bij elk onderdeel beschreven, net zoals dat in de reguliere onderzoekskader is gedaan. Daar waar nodig is onderscheid gemaakt tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs. De selectie van deze overige elementen voor het advieskader is beschreven in art. 74, derde lid, WPO en art. 4.5a, derde lid, WVO 2020.

Vanuit de stimuleringsfunctie maakt de inspectie in het gesprek over de overige elementen van kwaliteit de initiatiefnemer bewust van aandachtspunten die van belang zijn bij het starten van een nieuwe school. Dit verhoogt de kans dat de scholen die van start gaan succesvol zullen zijn.

De inspectie geeft in haar advies aan de minister geen oordeel over de invulling van deze negen elementen. De invulling van deze elementen kan dan ook geen reden zijn om een negatief advies te geven. Na een positief advies van de minister vormt deze informatie input voor het toezicht voorafgaand en na de start van de school.

⁶ In geval van een nieuwe rechtspersoon geldt dat in de oprichtingsakte wordt vermeld wie de bestuurders en intern toezichthouders zijn. Bij oprichting van een nieuwe rechtspersoon is er daarom nog geen sprake van openbare profielen.

⁷ Idem

OE1. Kwaliteitszorg ⁸

Basisonderwijs

Het bestuur zorgt voor een stelsel van kwaliteitszorg op de scholen. Een stelsel van kwaliteitszorg is een cyclisch proces waarin de school (en het bestuur) de onderwijskwaliteit beoordeelt, (waar nodig) verbetert en borgt. De aanvraag bevat informatie over de manier waarop het bestuur dit stelsel in de praktijk zal inzetten. De beschrijving van de kwaliteitszorg laat zien hoe het bestuur vanuit dit stelsel de kwaliteit van het onderwijsleerproces en de leerresultaten bewaakt en bevordert. Er zijn toetsbare doelen geformuleerd en de wijze van zowel evaluatie als van bijstelling van deze doelen wordt beschreven. Na de start van de school dient deze beschrijving te worden opgenomen in het schoolplan (art. 12 WPO).

Voortgezet onderwijs

Het bestuur zorgt voor een stelsel van kwaliteitszorg op de scholen. Een stelsel van kwaliteitszorg is een cyclisch proces waarin de school (en het bestuur) de onderwijskwaliteit beoordeelt, (waar nodig) verbetert en borgt. De aanvraag geeft informatie over de manier waarop het bestuur dit stelsel in de praktijk zal inzetten. De beschrijving van de kwaliteitszorg laat zien hoe het bestuur vanuit dit stelsel de kwaliteit van het onderwijsleerproces en de leerresultaten bewaakt en bevordert. Er zijn toetsbare doelen geformuleerd en de wijze van zowel evaluatie als van bijstelling van deze doelen wordt beschreven. Na de start van de school dient deze beschrijving te worden opgenomen in het schoolplan (art. 2.88 WVO 2020).

OE2. Personeelsbeleid: formatie⁹

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De aanvraag beschrijft de beoogde samenstelling van de formatie en hoe die samenhangt met de visie en het concept van de nieuwe school. Dit betekent bijvoorbeeld dat de aanvraag laat zien hoeveel en voor welke vakken er docenten worden aangetrokken. De samenstelling van de formatie is immers bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs en kan cruciaal zijn voor het welslagen van de school.

OE3. Personeelsbeleid: bekwaamheid¹⁰

Basisonderwijs

De aanvraag besteedt aandacht aan de bekwaamheid van het personeel en hoe die samenhangt met de visie en het concept van de nieuwe school. De bekwaamheid van het personeel is immers bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs en kan cruciaal zijn voor het welslagen van de school. In de aanvraag staat beschreven op welke manier ervoor wordt zorggedragen dat het onderwijspersoneel ruimte heeft voor het onderhouden van zijn bekwaamheid. Na de start moet het bestuur zijn personeel ook daadwerkelijk in staat stellen tot het onderhouden van de bekwaamheid (art. 32b WPO).

Voortgezet onderwijs

De aanvraag aandacht aan de bekwaamheid van het personeel en hoe die samenhangt met de visie en het concept van de nieuwe school. De bekwaamheid van het personeel is immers bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs en kan cruciaal zijn voor het welslagen van de school. In de aanvraag staat beschreven op welke manier ervoor wordt zorggedragen dat het onderwijspersoneel ruimte heeft voor het onderhouden van zijn bekwaamheid. Na de start moet het bestuur zijn personeel ook daadwerkelijk in staat stellen tot het onderhouden van de bekwaamheid (art. 7.20 WVO 2020).

⁸ Art. 74, lid 3, onderdeel a, WPO en art. 4.5a lid 3 WVO 2020

⁹ Art. 74, lid 3, onderdeel b, WPO en art. 4.5a, lid 3, onderdeel b, WVO 2020

¹⁰ Art. 74, lid 3, onderdeel c, WPO en art. 4.5a, lid 3, onderdeel c, WVO 2020

OE4. Veiligheid ¹¹

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De aanvraag bevat een beschrijving van de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de zorg voor de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen op school. Ook worden de hoofdlijnen van het veiligheidsbeleid (met inbegrip van het beleid tegen pesten) beschreven, dat gericht is op het voorkomen, afhandelen, registreren en evalueren van incidenten. Daarnaast maakt de aanvraag duidelijk hoe de school de veiligheid van leerlingen op school zal monitoren en dat er een persoon zal worden aangesteld die voor ouders en leerlingen het aanspreekpunt is in geval van pesten en die het beleid tegen pesten coördineert (art. 4c WPO, art. 3.40 WVO 2020).

OE5: Meerjarenbegroting¹²

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De meerjarenbegroting laat zien wat de financiële gevolgen zijn van het bestuursbeleid. Een meerjarenbegroting dient sluitend te zijn en te zijn opgesteld over de eerste drie schooljaren. Het is daarom zaak om de meerjarenbegroting in overeenstemming te laten zijn met het te verwachten aantal leerlingen (in de eerste jaren) en de daarbij horende personeelsomvang (zie OE2). De begroting geeft zo inzicht in de continuïteit en stabiliteit van een nieuwe school. Aan de hand van deze begroting geeft de aanvraag verder zicht op het te verwachten exploitatieresultaat in de komende drie jaren en de ontwikkeling van de vermogenspositie. De ontwikkeling van de financiële positie is daarbij sterk afhankelijk van de ontwikkeling van het leerlingenaantal en de personele bezetting. De gegevens die relevant zijn voor het vormen van een oordeel over het toekomstig financieel beeld zijn bij bestaande scholen/schoolbesturen al bekend via de continuïteitsparagraaf uit art. 4, vierde lid, van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Ook nieuwe besturen moeten hieraan voldoen zodra zij zijn gestart. Er is daarom gekozen om bij de uitwerking van de meerjarenbegroting als onderdeel van de startprocedure aan te sluiten bij deze staande praktijk. De hoofdcomponenten van een meerjarenbegroting zijn terug te vinden in bijlage 3 behorende bij art. 4, vierde lid, van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

OE6: Huisvestingsverwachtingen en samenwerking kinderopvang¹³

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De aanvraag laat zien wat de verwachtingen zijn betreffende de huisvesting van de nieuwe school. Deze verwachtingen staan in nauwe relatie tot het onderwijsconcept en de meerjarenbegroting. Goed overleg tussen initiatiefnemer en de gemeente voorafgaand aan de aanvraag zal het vinden van passende huisvesting bevorderen en draagt bij aan realistische verwachtingen bij de initiatiefnemer. Ook laat de aanvraag zien wat de verwachtingen van de initiatiefnemer zijn ten aanzien van de kinderopvang.¹⁴

¹¹ Art. 74, lid 3, onderdeel d, WPO en art. 4.5a, lid 3, onderdeel d, WVO 2020

¹² Art. 74, lid 3, onderdeel e, WPO en art. 4.5a, lid 3, onderdeel e, WVO 2020

¹³ Art. 74, lid 3, onderdeel f, WPO en art. 4.5a, lid 3, onderdeel f, WVO 2020

¹⁴ Zowel huisvesting als kinderopvang zijn na de start van de school geen deugdelijkheidseisen waaraan voldaan moet worden.

OE7: Vrijwillige ouderbijdrage¹⁵

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De aanvraag laat zien wat de hoogte van de vrijwillige geldelijke bijdrage is die van de ouders zal worden gevraagd, wat het beleid is ten aanzien van die bijdrage en het jaarlijks te verwachten totaalbedrag is van die bijdragen. Na de start dient de initiatiefnemer hierbij te voldoen aan de wettelijke voorschriften (art. 16, eerste lid onder e, WPO; art. 2.92, tweede lid, sub f, WVO 2020).

OE8. Vroeg- voorschoolse opvang en onderwijsachterstandenbeleid

Basisonderwijs¹⁶

De aanvraag bevat een beschrijving van de samenwerking met de kinderopvang. Ook bevat de aanvraag informatie over de wijze waarop het bestuur uitvoering zal geven aan de afspraken bedoeld in art. 160 en 161 WPO. Het betreft afspraken tussen de gemeente, de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties over voor- en vroegschoolse educatie, het voorkomen van segregatie, het bevorderen van integratie en het bestrijden van onderwijsachterstanden, de afstemming over inschrijvings- en toelatingsprocedures en het uit het overleg voortvloeiende voorstel van het bestuur van in de gemeente gevestigde scholen om tot een evenwichtige verdeling van leerlingen met een onderwijsachterstand over de scholen te komen.

Voortgezet onderwijs¹⁷

De aanvraag bevat informatie over de wijze waarop het bestuur uitvoering zal geven aan de afspraken bedoeld in art. 3.42 WVO 2020. Het betreft afspraken tussen de gemeente en de schoolbesturen over het voorkomen van segregatie, het bevorderen van integratie en het bestrijden van onderwijsachterstanden, de afstemming over inschrijvings- en toelatingsprocedures en het uit het overleg voortvloeiende voorstel van het bestuur van in de gemeente gevestigde scholen om tot een evenwichtige verdeling van leerlingen met een onderwijsachterstand over de scholen te komen.

OE9: Medezeggenschap ¹⁸

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De aanvraag beschrijft hoe uitvoering wordt gegeven aan de Wet medezeggenschap op scholen. Dit betekent bijvoorbeeld dat beschreven staat hoe het medezeggenschapsorgaan wordt ingericht, wie er overleg voert namens het bestuur en hoe de verkiezingen worden ingericht.

¹⁵ Art. 74, lid 3, onderdeel g, WPO en art. 4.5, lid 3, onderdeel g, WVO 2020

¹⁶ Art. 4.5, lid 3, onderdeel h, WVO 2020

¹⁷ Art. 4.5, lid 3, onderdeel h, WVO 2020

¹⁸ Art. 74, lid 3, onderdeel i, WPO en art. 4.5a, lid 3, onderdeel i, WVO 2020

4 Normering en totstandkoming advies

In dit hoofdstuk is beschreven hoe de inspectie met behulp van het advieskader uit hoofdstuk 3 tot een advies komt over de te verwachten kwaliteit van het onderwijs bij nieuwe initiatieven.

4.1 NORMERING DEUGDELIJKHEIDSEISEN

Op het moment dat het initiatief aan alle deugdelijkheidseisen voldoet, is het advies aan de inspectie aan de minister inzake het in aanmerking brengen voor bekostiging van een nieuwe school positief. Als aan één of meerdere van de deugdelijkheidseisen niet wordt voldaan, geeft de inspectie een negatief advies af. De minister besluit vervolgens of het initiatief voor bekostiging in aanmerking komt en betreft daarbij het advies van de inspectie.

Conclusies	Norm voor de deugdelijkheidseisen
Positief advies	Het initiatief voldoet aan alle deugdelijkheidseisen.
Negatief advies	Het initiatief voldoet niet aan alle deugdelijkheidseisen.

4.2 HOE KOMT DE INSPECTIE TOT HAAR ADVIES?

Het advies van de inspectie heeft een wettelijke basis en komt tot stand na analyse van documenten die bij de aanvraag zijn aangeleverd en een gesprek met de initiatiefnemer. In voorkomende gevallen kan informatie van derden worden opgehaald en betrokken. De inspectie stelt een conceptadvies op en geeft de initiatiefnemer twee weken de tijd daarop te reageren. Op basis van de reactie van de initiatiefnemer op het conceptadvies en eventueel daarbij aangeleverde aanvullende documenten kan het advies worden bijgesteld.

Het advies komt in overleg tussen minimaal twee inspecteurs en eventueel na consultatie van juristen tot stand. Referenten beoordelen het conceptadvies voordat het naar de initiatiefnemer wordt verstuurd. Met deze werkwijze komt de inspectie tot een afgewogen advies.

5 WERKWIJZE ADVISERING

Hiervoor is beschreven hoe het advies van de inspectie over de aanvraag tot stand komt en welke deugdelijkheidseisen daarbij betrokken worden. In dit hoofdstuk worden de hoofdlijnen van de werkwijze beschreven.

5.1 DOEL EN ONDERZOEKSVRAGEN

De adviesprocedure heeft tot doel een antwoord te formuleren op de volgende centrale vraag.

Centrale vraag: Is het aannemelijk dat de kwaliteit van het onderwijs op de nieuwe school (de te verwachten kwaliteit) aan de zes deugdelijkheidseisen zal voldoen?

5.2 VOORBEREIDING

5.2.1 Informatie naar DUO

De beoogde startdatum van de bekostiging is 1 augustus van het jaar X. Een initiatiefnemer levert voor 1 november van het jaar X-2 de aanvraag met de vereiste informatie aan bij DUO. De inspectie ontvangt deze informatie van DUO.

Voor verzelfstandiging van een nevenvestiging in het primair onderwijs geldt dat de bekostiging aanvangt op 1 augustus van het jaar na indiening van de aanvraag.

5.2.2 Expertanalyse

Doel: Ordenen en analyseren van de informatie in de aanvraag over de deugdelijkheidseisen en overige elementen van kwaliteit.

Resultaat: Vragen en aandachtspunten voor het gesprek met de initiatiefnemer.

De inspectie ordent en analyseert informatie in de aanvraag voor de nieuwe school en beschrijft in een expertanalyse hoe deze informatie zich verhoudt tot de deugdelijkheidseisen en de overige elementen van kwaliteit. De inspectie kan bij de aanvraag tot verzelfstandiging van een al bestaande locatie ook een recent inspectierapport over deze locatie betrekken bij de expertanalyse. De expertanalyse maakt duidelijk op welke onderdelen nadere toelichting vereist is en welke overige elementen van kwaliteit aandacht vragen in het gesprek.

5.3 GESPREK MET INITIATIEFNEMER

Doel: Verifiëren van de informatie in de aanvraag, waar nodig nadere toelichting verkrijgen over de aanvraag en aandacht vragen voor overige elementen van kwaliteit.

Resultaat: Input voor het conceptadvies.

De inspectie nodigt de initiatiefnemer uit voor een gesprek over de aanvraag. Het gesprek heeft verschillende functies:

- Het gesprek dient, samen met de aanvraag, als basis voor het conceptadvies en heeft voor de inspectie tot doel om de bij de aanvraag verstrekte informatie te verifiëren.
- Het gesprek geeft de inspectie de gelegenheid om nadere toelichting te vragen en de initiatiefnemer de mogelijkheid om de aanvraag te verduidelijken.
- Het gesprek geeft de inspectie de gelegenheid - in stimulerende zin - aandacht te vragen voor de overige elementen van kwaliteit.

Wanneer de initiatiefnemer niet ingaat op de uitnodiging voor het gesprek met de inspectie, leidt dit tot een negatief advies van de inspectie aan de minister. Het gesprek dient mede als basis voor de inspectie om advies te geven en is in die zin een wettelijke verplichting. Zonder de informatie uit het gesprek kan de inspectie de informatie uit de aanvraag niet verifiëren (art. 75, elfde lid, WPO, art. 4.5, negende lid, WVO 2020, art. 75, elfde lid, WPO BES, art. 11.45, zevende lid, WVO 2020).

5.4 AFRONDING

5.4.1 Het conceptadvies

Doel: Informeren van de initiatiefnemer over het conceptadvies en gelegenheid geven tot een reactie.

Resultaat: Conceptadvies.

De inspectie stelt op basis van het gesprek een conceptadvies op. Dit gebeurt door per deugdelijkheidseis aan te geven wat de conclusie erover is (voldoet wel of niet aan de deugdelijkheidseis), een onderbouwing van deze conclusie en een toelichting op de wijze waarop de conclusie tot stand is gekomen.

Ook bevat het conceptadvies een korte weergave van het gesprek over de overige elementen van kwaliteit en eventuele overige gespreksonderwerpen. De initiatiefnemer krijgt twee weken de tijd om te reageren op het conceptadvies en, desgewenst, aanvullende informatie over de deugdelijkheidseisen schriftelijk aan te leveren.

5.4.2 Advies aan de minister

Doel: Adviseren van de minister over de aanvraag.

Resultaat: Een advies over de aanvraag voorzien van een onderbouwing bij de conclusies van de inspectie over de deugdelijkheidseisen.

De inspectie adviseert op basis van de aanvraag, het gesprek en de reactie op het conceptadvies (met inbegrip van eventueel aangeleverde informatie) de minister schriftelijk over zijn te nemen besluit over de aanvraag. De inspectie geeft de minister ook informatie over de overige elementen van kwaliteit, maar betreft dit niet in haar advies.

5.5 BESLUIT VAN DE MINISTER

Op basis van het advies van de inspectie besluit de minister voor 1 juni van het jaar X-1¹⁹ om de school al dan niet voor bekostiging in aanmerking te brengen en publiceert dit besluit in de Staatscourant. Dit besluit geeft tevens het advies van de inspectie weer. Tegen het advies van de inspectie staan geen bezwaar en beroep open, het is immers geen besluit. Tegen het besluit van de minister staan wel bezwaar en beroep open.

5.6 DOORLOOPTIJDEN

De initiatiefnemer dient zijn aanvraag tot bekostiging uiterlijk 1 november van het jaar X-2 in. De inspectie adviseert uiterlijk 1 mei van het jaar X-1 aan de minister, zodat de minister voor 1 juni van het jaar X-1 een besluit kan nemen over het al dan niet voor bekostiging in aanmerking brengen van een nieuwe school.

---

¹⁹ Voor een verzelfstandiging van een nevenvestiging in het basisonderwijs geldt X i.p.v. X-1

Voor verzelfstandiging van een nevenvestiging in het basisonderwijs geldt dat de bekostiging aanvangt op 1 augustus van het jaar na indiening van de aanvraag.

5.7 INRICHTEN VERVOLGTOEZICHT

Het toezicht na een positief besluit wordt als volgt ingericht:

Documentatie aanleveren: uiterlijk voor 1 april

Zo spoedig mogelijk na ontvangst van de beschikking waarin is vermeld dat de bekostiging een aanvang zal nemen, doch uiterlijk vier maanden voorafgaande aan de aanvang van de bekostiging, toont het bevoegd gezag bij de inspectie aan dat het ten aanzien van die instelling kan voldoen aan de vereisten met betrekking tot (art. 11a, eerste lid, WOT):

- de bekwaamheid van degenen die onderwijs gaan geven*;
- de voorschriften omtrent onderwijstijd;
- de voorbereiding op het schoolplan;
- de scheiding tussen de functies van bestuur en het toezicht daarop.

*Voor zover op dat moment bekend.

Indien de inspectie het noodzakelijk vindt, neemt zij tussen het moment van het positieve besluit en de daadwerkelijk start van de school contact op met de school om aanvullende informatie te verzamelen.

Documentatie aanleveren: uiterlijk voor 1 september

Binnen een maand na aanvang van de bekostiging van een instelling verstrekt de instelling aan de inspectie gegevens met betrekking tot (art. 11b, eerste lid, WOT):

- het schoolplan;
- de bekwaamheid van degenen die onderwijs geven;
- het voldoen aan de voorschriften omtrent onderwijstijd;
- het voldoen aan de voorschriften omtrent de scheiding van toezicht en bestuur, de inrichting en de inhoud van het intern toezicht.

Risicoanalyse

Op basis van deze informatie maakt de inspectie uiterlijk drie maanden nadat de bekostiging is gestart een risicoanalyse en besluit de inspectie hoe ze het vervolgtoezicht op de nieuwe school inricht. De inspectie voert in elk geval in het eerste jaar na de start van de bekostiging van de school een kwaliteitsonderzoek uit, conform het betreffende reguliere onderzoekskader. Dit kwaliteitsonderzoek wordt uitgevoerd door inspecteurs die niet betrokken zijn geweest bij de adviesprocedure over de betreffende school. Op basis van de uitkomsten van dit kwaliteitsonderzoek bepaalt de inspectie bij nieuwe besturen wanneer zij een vierjaarlijks onderzoek bij bestuur en scholen uitvoert. Bij bestaande besturen kan het leiden tot een aanpassing van de planning van het vierjaarlijks onderzoek.

6 DEUGDELIJKHEIDSEISEN EN OVERIGE ELEMENTEN VAN KWALITEIT VOOR CARIBISCH NEDERLAND

In dit hoofdstuk zijn de deugdelijkheidseisen en overige elementen van kwaliteit voor Caribisch Nederland uitgewerkt. De normering en werkwijze voor Caribisch Nederland is dezelfde als beschreven in hoofdstuk 4 en 5.

6.1 UITWERKING DEUGDELIJKHEIDSEISEN VOOR CARIBISCH NEDERLAND

Deze paragraaf beschrijft per deugdelijkheidseis wanneer de initiatiefnemer aan deze eis voldoet. Daarnaast wordt de wettelijke onderbouwing bij elke deugdelijkheidseis beschreven, net zoals dat in de reguliere onderzoekskaders voor primair en voortgezet onderwijs is gedaan. De selectie van deze deugdelijkheidseisen voor het advieskader is beschreven in art. 72, derde lid onder b van de WPO BES en art. 11.45a, tweede lid onder b, WVO 2020.

Deugdelijkheidseisen ²⁰	
D1.	Aanbod
D2.	Burgerschapsonderwijs
D3.	Zicht op ontwikkeling en begeleiding
D4.	Onderwijstijd
D5.	Bestuur en intern toezicht

D1. Aanbod

Basisonderwijs

De aanvraag laat op hoofdlijnen zien hoe de school een breed en op de kerndoelen gebaseerd aanbod gaat realiseren dat aansluit bij het (beoogde) niveau van alle leerlingen (art. 11, eerste, tweede en vierde lid, WPO BES voor Bonaire en art. 12, eerste, tweede en vierde lid, WPO BES voor Saba en Sint Eustatius). De hoofdlijnen maken zichtbaar hoe de samenhang – waar mogelijk - tussen de verschillende (vak)gebieden wordt vormgegeven (art. 11 respectievelijk art. 12, in het bijzonder het eerste en tweede lid, WPO BES).

Voortgezet onderwijs

De aanvraag laat op hoofdlijnen zien hoe de school per schoolsoort en aangeboden profiel een breed en op de kerndoelen gebaseerd aanbod gaat realiseren (art. 2.13 WVO 2020). Het aanbod is dekkend voor examenprogramma's. Het aanbod bereidt de leerlingen inhoudelijk goed voor op het vervolgonderwijs. De leerinhouden moeten evenwichtig en in samenhang over de leerjaren heen verdeeld worden (art. 2.8, 2.12, 2.13, 2.14, 2.16, 2.17, 2.20, 2.21, 2.22, 2.23, 2.24, 2.25, 2.26, 2.27, 2.29 en 2.31, 11.5 en 11.7 WVO 2020).

D2. Burgerschapsonderwijs

Basisonderwijs

De wettelijke opdracht tot bevordering van burgerschap vraagt van het onderwijs om actief burgerschap en sociale cohesie te bevorderen. Het onderwijsaanbod dient zicht herkenbaar te richten op bevordering van de basiswaarden van de

²⁰ De deugdelijkheidseisen corresponderen met de wettelijke eisen art. 72, derde lid onder b WPO BES en art. 11.45a, tweede lid onder b WVO 2020

democratische rechtsstaat (zie eindnoot*), aan de ontwikkeling van de sociale en maatschappelijke competenties die daarbij van belang zijn en aan een schoolcultuur waarin basiswaarden worden voorgeleefd en waarmee kan worden geoefend. De aanvraag bevat daarom een beschrijving van de wijze waarop het burgerschapsonderwijs vormgegeven zal worden, zodanig dat inzichtelijk is hoe invulling wordt gegeven aan de wettelijke eis dat dit onderwijs doelgericht en samenhangend vorm krijgt (art. 10, derde lid en lid 3a, WPO BES).

Voortgezet onderwijs

De wettelijke opdracht tot bevordering van burgerschap vraagt van het onderwijs om actief burgerschap en sociale cohesie te bevorderen. Het onderwijsaanbod dient zich herkenbaar te richten op bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat (zie eindnoot*), aan de ontwikkeling van de sociale en maatschappelijke competenties die daarbij van belang zijn en aan een schoolcultuur waarin basiswaarden worden voorgeleefd en waarmee kan worden geoefend. De aanvraag bevat daarom een beschrijving van de wijze waarop het burgerschapsonderwijs vormgegeven zal worden, zodanig dat inzichtelijk is hoe invulling wordt gegeven aan de wettelijke eis dat dit onderwijs doelgericht en samenhangend vorm krijgt (art. 2.2 WVO 2020).

D3. Zicht op ontwikkeling en begeleiding

Basisonderwijs

De aanvraag beschrijft op welke wijze de school kennis en vaardigheden van leerlingen gaat volgen en hoe die informatie wordt ingezet om het onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoefte van de leerling(en) op groeps- en individueel niveau. Dit heeft als doel dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen (art. 10, eerste lid, WPO BES). In de aanvraag staat toegelicht welk leerling- en onderwijsvolgsysteem de school van plan is te gebruiken (art. 10, vierde lid, WPO BES).

Voortgezet onderwijs

De aanvraag beschrijft op welke wijze de school vanaf binnenkomst systematisch informatie over de kennis en vaardigheden van haar leerlingen gaat verzamelen. De aanvraag maakt tevens duidelijk op welke wijze deze informatie gebruikt gaat worden om het onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoeften van zowel groepen als individuele leerlingen. Dit heeft als doel dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen (art. 1.4, tweede lid, WVO 2020).

D4. Onderwijstijd

Basisonderwijs

Wettelijk is bepaald dat het onderwijs zodanig moet worden ingericht dat leerlingen een minimumaantal uren aan lestijd ontvangen. De aanvraag maakt duidelijk hoe de school de onderwijstijd gaat invullen. Het gaat daarbij om een beschrijving van hoe de wettelijk minimale onderwijstijd verdeeld gaat worden over acht schooljaren, inclusief de verdeling over onder- en bovenbouw (art. 10, zesde lid, WPO BES). Ook bevat de aanvraag een beschrijving van hoe er wordt omgegaan met wettelijke vakanties en vrije dagen.

Voortgezet onderwijs

Wettelijk is bepaald dat het onderwijs zodanig moet worden ingericht dat leerlingen een minimumaantal uren aan lestijd ontvangen. In de aanvraag maakt een nieuwe school duidelijk hoe de school de onderwijstijd gaat invullen. Het gaat daarbij om een beschrijving van hoe de wettelijk minimale onderwijstijd verdeeld gaat worden over verschillende jaren van de schoolsoort (vier, vijf of zes jaar in het voortgezet onderwijs) (art. 2.38 WVO 2020). Ook bevat de aanvraag een beschrijving van hoe er wordt omgegaan met wettelijke vakanties en vrije dagen.

D5. Bestuur en intern toezicht**Basisonderwijs**

De aanvraag laat zien hoe het bestuur zorg gaat dragen voor een goed bestuurd school met scheiding van bestuur en toezicht. De aanvraag beschrijft hoe de nieuwe school zal worden bestuurd, zodat de bestuursstructuur vanaf het begin voldoet aan de wettelijke eisen (art. 23 en 24 en – indien van toepassing – art. 32 WPO BES).

In de wettelijke voorschriften zijn de principes van scheiding van de functies van intern toezicht en bestuur als bekostigingsvoorwaarden opgenomen.

Die principes betreffen ten minste:

- een functionele of organieke scheiding tussen bestuur en intern toezicht.
- De benoeming van bestuurders en intern toezichthouders gebeurt op basis van vooraf openbaar gemaakte profielen²¹.
- Afspraken om de onafhankelijke rol van het intern toezicht te waarborgen.

In de statuten, een managementstatuut en/of een vergelijkbaar document is vastgelegd hoe de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen bestuur en intern toezicht (en indien van toepassing de directeur) verdeeld zijn.

Voortgezet onderwijs

De aanvraag laat zien hoe het zorg gaat dragen voor een goed bestuurd school met scheiding van bestuur en toezicht. De aanvraag beschrijft hoe de nieuwe school zal worden bestuurd, zodat de bestuursstructuur vanaf het begin voldoet aan de wettelijke eisen (art. 3.1 en – indien van toepassing – art. 7.5 WVO 2020).

In de wettelijke voorschriften zijn de principes van scheiding van de functies van intern toezicht en bestuur als bekostigingsvoorwaarden opgenomen. Die principes betreffen ten minste:

- een functionele of organieke scheiding tussen bestuur en intern toezicht.
- De benoeming van bestuurders en intern toezichthouders gebeurt op basis van vooraf openbaar gemaakte profielen²².
- Afspraken om de onafhankelijke rol van het intern toezicht te waarborgen.

In de statuten, een managementstatuut en/of een vergelijkbaar document is vastgelegd hoe de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen bestuur en intern toezicht (en indien van toepassing de directeur) verdeeld zijn.

²¹ In geval van een nieuwe rechtspersoon geldt dat in de oprichtingsakte wordt vermeld wie de bestuurders en intern toezichthouders zijn. Bij oprichting van een nieuwe rechtspersoon is er daarom nog geen sprake van openbare profielen.

²² Idem

6.2 UITWERKING OVERIGE ELEMENTEN VAN KWALITEIT VOOR CARIBISCH NEDERLAND

Deze paragraaf beschrijft per overig element van kwaliteit welke informatie van de initiatiefnemer verwacht wordt. Daarnaast is, waar van toepassing, de wettelijke onderbouwing bij elk onderdeel beschreven, net zoals dat in de reguliere onderzoekskaders is gedaan. De selectie van deze overige elementen voor het advieskader is beschreven in art. 72, vierde lid van de WPO BES en art. 11.45a, derde lid, WVO 2020.

De overige elementen van kwaliteit hebben betrekking op de volgende onderdelen, verderop omschreven als OE1 tot en met OE8:

Overige elementen van kwaliteit ²³	
OE1.	Kwaliteitszorg
OE2.	Personeelsbeleid: formatie
OE3.	Personeelsbeleid: bekwaamheid
OE4.	Veiligheid
OE5.	Meerjarenbegroting
OE6.	Huisvestingsverwachtingen en samenwerking kinderopvang
OE7.	Vrijwillige ouderbijdrage
OE8.	Medezeggenschap

De inspectie betreft deze acht overige elementen van kwaliteit niet in het advies aan de minister. Deze overige elementen van kwaliteit worden vanuit de stimuleringsfunctie gebruikt om de initiatiefnemer bewust te maken van aandachtspunten die van belang zijn bij het starten van een nieuwe school. Daarbij kan de inspectie ook wijzen op mogelijke lacunes in de plannen. Dit verhoogt de kans dat de scholen die van start gaan succesvol zullen zijn, zowel op de korte als op de lange termijn. De informatie over deze overige elementen van kwaliteit wordt verder gebruikt bij het inrichten van het toezicht na de start van de school. Na de start dienen deze onderdelen, voor zover het deugdelijkheidseisen betreffen, op orde te zijn.

OE1. Kwaliteitszorg ²⁴
Basisonderwijs Het bestuur zorgt voor een stelsel van kwaliteitszorg op de scholen. Een stelsel van kwaliteitszorg is een cyclisch proces waarin de school (en het bestuur) de onderwijskwaliteit beoordeelt, (waar nodig) verbetert en borgt. De aanvraag bevat over de manier waarop het bestuur dit stelsel in de praktijk zal inzetten. De beschrijving van de kwaliteitszorg laat zien hoe het bestuur vanuit dit stelsel de kwaliteit van het onderwijsleerproces, de veiligheid op school en de leerresultaten bewaakt en bevordert. Er zijn toetsbare doelen geformuleerd en de wijze van zowel evaluatie als van bijstelling van deze doelen wordt beschreven. Na de start van de school dient deze beschrijving te worden opgenomen in het schoolplan (art. 15 WPO BES).
Voortgezet onderwijs Het bestuur zorgt voor een stelsel van kwaliteitszorg op de scholen. Een stelsel van kwaliteitszorg is een cyclisch proces waarin de school (en het bestuur) de onderwijskwaliteit beoordeelt, (waar nodig) verbetert en borgt. De aanvraag bevat over de manier waarop het bestuur dit stelsel in de praktijk zal inzetten. De beschrijving van de kwaliteitszorg laat zien hoe het bestuur vanuit dit stelsel de

²³ Overige elementen van kwaliteit corresponderen met de 8 punten uit de art. 72, vierde lid WPO BES en art. 11.45a, derde lid WVO 2020

²⁴ WPO BES, art. 72, lid 4, onderdeel a en WVO 2020, art. 11.45a, lid 3, onderdeel a

kwaliteit van het onderwijsleerproces, de veiligheid op school en de leerresultaten bewaakt en bevordert. Er zijn toetsbare doelen geformuleerd en de wijze van zowel evaluatie als van bijstelling van deze doelen wordt beschreven. Na de start van de school dient deze beschrijving te worden opgenomen in het schoolplan (art. 2.91 WVO 2020).

OE2: Personeelsbeleid: formatie²⁵

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De aanvraag beschrijft de beoogde samenstelling van de formatie en hoe die samenhangt met de visie en het concept van de nieuwe school. Dit betekent bijvoorbeeld dat de aanvraag laat zien hoeveel en voor welke vakken er docenten worden aangetrokken. De samenstelling van de formatie is immers bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs en kan cruciaal zijn voor het welslagen van de school.

Concreet betekent dit dat de initiatiefnemer informatie geeft over de te verwachten samenstelling en formatie van de nieuwe school (onder meer hoeveel en voor welke vakken er docenten worden aangetrokken). De te verwachten samenstelling van de formatie staat bij het indienen van de aanvraag nog niet vast. Om deze reden is dit niet opgenomen als deugdelijkheidseis die meegenomen wordt in het advies van de inspectie. Het bevoegd gezag dient na de start van de school het beleid met betrekking tot de formatie van de verschillende categorieën personeel (onderwijsgevend, onderwijsondersteunend, etc.) van de school vast te stellen.

OE3: Personeelsbeleid: bekwaamheid²⁶

Basisonderwijs

De aanvraag besteedt aandacht aan de bekwaamheid van het personeel en hoe die samenhangt met de visie en het concept van de nieuwe school. De bekwaamheid van het personeel is immers bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs en kan cruciaal zijn voor het welslagen van de school. De aanvraag beschrijft op welke manier ervoor wordt zorggedragen dat het onderwijspersoneel ruimte heeft voor het onderhouden van zijn bekwaamheid. Na de start moet het bestuur zijn personeel ook daadwerkelijk in staat stellen tot onderhouden van de bekwaamheid (conform art. 36 van de WPO BES).

Voortgezet onderwijs

De aanvraag besteedt aandacht aan de bekwaamheid van het personeel en hoe die samenhangt met de visie en het concept van de nieuwe school. De bekwaamheid van het personeel is immers bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs en kan cruciaal zijn voor het welslagen van de school. De aanvraag beschrijft op welke manier ervoor wordt zorggedragen dat het onderwijspersoneel ruimte heeft voor het onderhouden van zijn bekwaamheid. Na de start moet het bestuur zijn personeel ook daadwerkelijk in staat stellen tot onderhouden van de bekwaamheid (art. 7.20 en 11.83 WVO 2020).

²⁵ WPO BES, art. 72, lid 4, onderdeel b en WVO 2020, art. 11.45a, lid 3, onderdeel b

²⁶ WPO BES, art. 72, lid 4, onderdeel c en WVO 2020, art. 11.45a, lid 3, onderdeel c

OE4. Veiligheid²⁷

Basisonderwijs

De aanvraag bevat een beschrijving van de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de zorg voor de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen. Ook worden de hoofdlijnen van het veiligheidsbeleid (met inbegrip van het beleid tegen pesten) beschreven, dat gericht is op het voorkomen, afhandelen, registreren en evalueren van incidenten. Daarnaast maakt de aanvraag duidelijk hoe de school de veiligheid van leerlingen op school zal monitoren en dat er een persoon zal worden aangesteld die voor ouders en leerlingen het aanspreekpunt is in geval van pesten en die het beleid tegen pesten coördineert (art. 15, tweede lid, WPO BES).

Voortgezet onderwijs

De aanvraag bevat een beschrijving van de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de zorg voor de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen. Ook worden de hoofdlijnen van het veiligheidsbeleid (met inbegrip van het beleid tegen pesten) beschreven, dat gericht is op het voorkomen, afhandelen, registreren en evalueren van incidenten. Daarnaast maakt de aanvraag duidelijk hoe de school de veiligheid van leerlingen op school zal monitoren en dat er een persoon zal worden aangesteld die voor ouders en leerlingen het aanspreekpunt is in geval van pesten en die het beleid tegen pesten coördineert (art. 3.40 WVO 2020).

OE5: Meerjarenbegroting²⁸

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De meerjarenbegroting laat zien wat de financiële gevolgen zijn van het bestuursbeleid. Een meerjarenbegroting dient sluitend te zijn en te zijn opgesteld over de eerste drie scholjaren. Het is daarom zaak om de meerjarenbegroting in overeenstemming te laten zijn met het te verwachten aantal leerlingen (in de eerste jaren) en de daarbij horende personeelsomvang (zie OE2). De begroting geeft zo inzicht in de continuïteit en stabiliteit van een nieuwe school. Aan de hand van deze begroting geeft de aanvraag verder zicht op het te verwachten exploitatieresultaat in de komende drie jaren en de ontwikkeling van de vermogenspositie. De ontwikkeling van de financiële positie is daarbij sterk afhankelijk van de ontwikkeling van het leerlingenaantal en de personele bezetting. De gegevens die relevant zijn voor het vormen van een oordeel over het toekomstig financieel beeld zijn bij bestaande scholen/schoolbesturen al bekend via de continuïteitsparagraaf uit art. 3, achtste lid, van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs BES. Ook nieuwe besturen moeten hieraan voldoen zodra zij zijn gestart. Er is daarom gekozen om bij de uitwerking van de meerjarenbegroting als onderdeel van de startprocedure aan te sluiten bij deze staande praktijk. De hoofdcomponenten van een beleidsrijke meerjarenbegroting zijn terug te vinden in bijlage 2 behorende bij art. 3, achtste lid, van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs BES.

²⁷ WPO BES, art. 72, lid 4, onderdeel d en WVO 2020, art. 11.45a, lid 3, onderdeel d

²⁸ WPO BES, art. 72, lid 4, onderdeel e en WVO 2020, art. 11.45a, lid 3, onderdeel e

OE6: Huisvestingsverwachtingen en samenwerking kinderopvang²⁹

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De aanvraag laat zien wat de verwachtingen zijn betreffende de huisvesting van de nieuwe school. Deze verwachtingen staan in nauwe relatie tot het onderwijsconcept en de meerjarenbegroting. Goed overleg tussen initiatiefnemer en de gemeente voorafgaand aan de aanvraag zal het vinden van passende huisvesting bevorderen en draagt bij aan realistische verwachtingen bij de initiatiefnemer. Ook laat de aanvraag zien wat de verwachtingen van de initiatiefnemer zijn ten aanzien van de kinderopvang³⁰.

OE7: Vrijwillige ouderbijdrage³¹

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De aanvraag laat zien wat de hoogte van de vrijwillige geldelijke bijdrage is die van de ouders zal worden gevraagd, wat het beleid is ten aanzien van die bijdrage en wat het jaarlijks te verwachten totaalbedrag is van die bijdragen. Na de start dient de vrijwillige ouderbijdrage te voldoen aan de wettelijke voorschriften (art. 16, eerste lid onder e, WPO BES; art. 2.92, tweede lid, sub f, WVO 2020).

OE8: Medezeggenschap³²

Basisonderwijs en voortgezet onderwijs

De aanvraag beschrijft hoe uitvoering wordt gegeven aan de Wet medezeggenschap op scholen. Dit betekent bijvoorbeeld dat beschreven staat hoe het medezeggenschapsorgaan wordt ingericht, wie er overleg voert namens het bestuur en hoe de verkiezingen worden ingericht.

---

²⁹ WPO BES, art. 72, lid 4, onderdeel f en WVO 2020, art. 11.45a, lid 3, onderdeel f

³⁰ Zowel huisvesting als kinderopvang zijn na de start van de school geen deugdelijkheidseisen waaraan voldaan moet worden

³¹ WPO BES, art. 72, lid 4, onderdeel g en WVO 2020, art.11.45a, lid 3, onderdeel g

³² WPO BES, art. 72, lid 4, onderdeel h en WVO 2020, art. 11.45a, lid 3, onderdeel h

---

* Eindnoot:

Doelgericht, samenhangend en herkenbaar

De wet vraagt om actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze te bevorderen. Of het onderwijs doelgericht is, blijkt uit de formulering van geconcretiseerde leerdoelen die de school bereiken wil voor bevordering van basiswaarden en sociale en maatschappelijke competenties. Of het onderwijs samenhangend is, blijkt uit de logische opbouw van de leerstof en aanpak waarmee de school de leerdoelen bereiken wil. Of het onderwijs gericht op bevordering van burgerschap herkenbaar is, blijkt uit de realisering van de geplande leerstof en aanpak.

Basiswaarden van de democratische rechtsstaat

Bevordering van basiswaarden vormt een belangrijk aspect van de wettelijke burgerschapsopdracht. Basiswaarden van de democratische rechtsstaat (hierna: basiswaarden) weerspiegelen de algemene, breed erkende essentiële waarden waarop onze democratische manier van samenleven is gebaseerd. Ze zijn breed gelegitimeerd, verankerd in de nationale en internationale rechtsorde en neergelegd in onder meer de Nederlandse Grondwet en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Basiswaarden zijn kort gezegd basale, minimale en breed onderschreven waarden die de democratische rechtsstaat schragen.

De basiswaarden waarom het in het onderwijs gaat, zijn vastgelegd en uitgewerkt in het wettelijk kader in de gewijzigde burgerschapsopdracht in de onderwijswetten voor funderend onderwijs (Wet van 23 juni 2021 tot wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met verduidelijking van de burgerschapsopdracht aan scholen in het funderend onderwijs, Stb. 2021, 320; Memorie van toelichting en Nota naar aanleiding van het verslag, Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2019–2020, 35 352 nr. 3 en nr. 6). Die uitwerking vormt het (hiertoe begrensde) uitgangspunt voor het inspectietoezicht op basiswaarden. De navolgende uitwerking en formuleringen zijn aan dit wettelijk kader ontleend.

Basiswaarden van de democratische rechtsstaat

Het respect voor de menselijke waardigheid zonder onderscheid des persoons staat aan de basis van de drie basiswaarden van de democratische, pluriforme en Nederlandse rechtsstaat: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. De basiswaarde vrijheid wordt bevorderd door aandacht voor vrijheid van meningsuiting en autonomie. Gelijkwaardigheid wordt bevorderd in de vorm van het gelijkheidsbeginsel en het afwijzen van discriminatie. Solidariteit wordt bevorderd door verdraagzaamheid, begrip en verantwoordelijkheidsbesef en het afwijzen van onverdraagzaamheid. Dit betekent dat scholen aandacht besteden aan vrijheid van meningsuiting, het gelijkheidsbeginsel, begrip, verdraagzaamheid, het afwijzen van onverdraagzaamheid en discriminatie, en autonomie en verantwoordelijkheidsbesef. Deze elementen vormen in de onderwijspraktijk de minimale kern waaraan een school moet voldoen bij de bevordering van respect voor en de kennis van basiswaarden.

De burgerschapswet creëert geen nieuwe basiswaarden. Ook onder de eerdere wettelijke opdracht was sprake van bevordering van deze basiswaarden. Wel is het gewicht daarvan groter geworden. In aansluiting bij deze wettelijke kaders en ter bevordering van de continuïteit voor onderwijspraktijk en inspectietoezicht wordt in de op praktijk gerichte operationalisering uitsluitend uitgegaan van de volgende uitwerkingen. Deze uitwerkingen zijn gericht op concrete toepassing in de dagelijkse schoolpraktijk en geformuleerd op voor alle betrokkenen (inclusief leerlingen) toegankelijke wijze:

- Vrijheid van meningsuiting betekent dat je mag zeggen of schrijven wat je denkt of tegen de opvatting van anderen in mag gaan. Iedereen mag dus ook zijn of haar geloof uitdragen, of zijn of haar mening aan anderen voorhouden. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.
- Het gelijkheidsbeginsel (ook wel gelijkheid of gelijkwaardigheid genoemd) betekent dat mensen van gelijke waarde zijn. Daarbij maakt het niet uit wat je denkbeelden zijn of wat je gelooft. Je hoeft niet te vinden dat die denkbeelden of gebruiken zelf waardevol zijn, maar wel dat mensen met andere denkbeelden en gebruiken niet minder waard zijn dan jij of dan jouw groep.
- Begrip voor anderen betekent dat je probeert te begrijpen waarom mensen of groepen bepaalde denkbeelden of gebruiken hebben: wat is de achtergrond daarvan en waarom is dat belangrijk voor een ander?
- Verdraagzaamheid (ook wel tolerantie genoemd) betekent dat je de mening of het gedrag van een ander accepteert, ook al ben je het er helemaal niet mee eens. En het betekent ook dat je iedereen de ruimte wilt geven om zo'n mening of zulk gedrag te hebben. Natuurlijk moet iedereen zich daarbij wel houden aan de wet.
- Afwijzen van onverdraagzaamheid: onverdraagzaamheid (ook wel intolerantie genoemd) is het

---

tegenovergestelde van tolerantie. Het betekent dat je vindt dat andere mensen of groepen, dingen waar jij het niet mee eens bent niet zouden mogen denken of doen; en dat je het niet nodig vindt dat ieder de ruimte krijgt om zo'n mening of zulk gedrag te hebben.

- Afwijzen van discriminatie: discriminatie betekent dat mensen of groepen bij anderen achtergesteld worden of dat je vindt dat er voor mensen met andere denkbeelden of gebruiken niet zoveel ruimte hoeft te zijn of dat die denkbeelden of gebruiken misschien zelfs verboden moeten worden.
- Autonomie betekent dat iedereen zelf kan bepalen wie hij/zij wil zijn en hoe hij/zij zijn/haar leven wil leiden. Iedereen is dus bijvoorbeeld vrij om zelf te bepalen welke denkbeelden of welk geloof voor hem/haar belangrijk zijn/is. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.
- Verantwoordelijkheidsbesef betekent dat mensen verantwoordelijkheid willen nemen voor wat ze zeggen en doen (en wat ze niet zeggen en doen) en dat ze daarbij rekening willen houden met wat dat voor anderen betekent. Daarbij is vooral belangrijk dat je probeert anderen niet te schaden en dat je de samenleving en de democratie wilt helpen om goed te functioneren. Hoe je dat doet, mag iedereen zelf weten.

Reikwijdte

Actieve bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat neemt binnen de wettelijke opdracht een centrale plaats in. Van scholen wordt verwacht dat zij werken aan borging en overdracht van de basiswaarden. Ten overvloede zij daarbij opgemerkt dat uit deze opdracht ook volgt dat onderwijs of handelen van de school niet in strijd met basiswaarden kan zijn. Goed burgerschapsonderwijs sluit aan bij de leefwereld van leerlingen en de interesses, problemen en risico's die hiermee gepaard gaan. Uitgangspunt bij het toezicht is dat scholen blijk geven van inzicht in hun leerlingenpopulatie en hun leefwereld en dit, indien nodig, vertalen naar het onderwijs. Verder is van belang dat basiswaarden structureel onderdeel zijn van de schoolcultuur en dat deze daarmee in overeenstemming is. De inspectie ziet toe op de naleving daarvan via de zorg van het bestuur voor een schoolcultuur waarin alle betrokkenen basiswaarden als centrale spelregels hanteren en voorleven en voor een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met basiswaarden.